

รายงานการลงพื้นที่

ในวันเสาร์ ที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2566

ผู้ให้ข้อมูล : นางสมจิตร กล้าคง	
คณะ : โนราสมจิตร ศ.พินพันธ์พัทลุง	
ตำแหน่ง : หัวหน้าคณะโนรา	
ที่อยู่ : 59 ม.6 ต.เขาเจ็ยก อ.เมือง จ.พัทลุง	
เบอร์โทรศัพท์ : 085-3433183	
จัดอยู่ในประเภท : ศิลปิน, ผู้ประกอบการ	

ผู้ให้ข้อมูล : นายสมนึก กล้าคง	
คณะ : โนราสมจิตร ศ.พินพันธ์พัทลุง	
ตำแหน่ง : ผู้จัดการ	
ที่อยู่ : 59 ม.6 ต.เขาเจ็ยก อ.เมือง จ.พัทลุง	
เบอร์โทรศัพท์ : 085-3433183	
จัดอยู่ในประเภท : ผู้ประกอบการ	

ข้อมูลการสัมภาษณ์

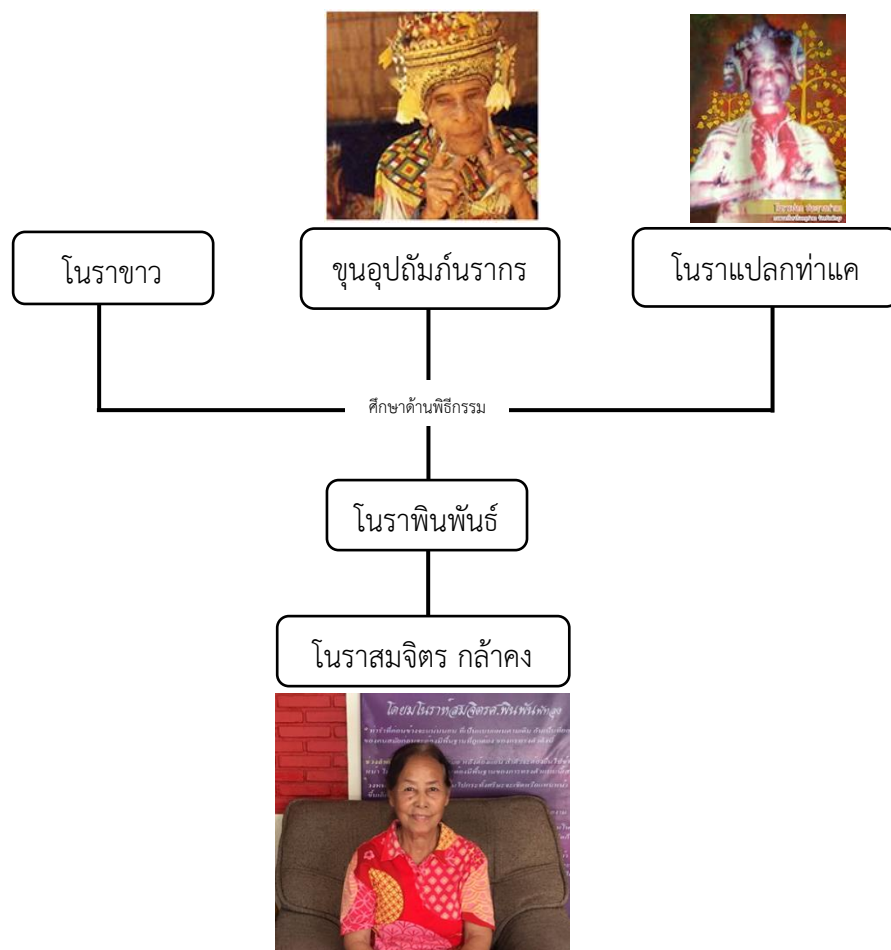
- คณะโนราสมจิตร ศ.พินพันธ์พัทลุง นางสมจิตร กล้าคง (ภรรยา) เป็นหัวหน้าคณะ และมีผู้จัดการคณะคือ นายสมนึก กล้าคง (สามี) ซึ่งคุณแม่สมจิตรเป็นศิษย์เอกของโนราพินพันธ์ ที่มีชื่อเสียงในสมัยก่อน จึงได้นำชื่อมาใส่ห้อยท้ายชื่อคณะโนราของตนกับภรรยา และได้เล่าความเป็นมาของคณะไว้ว่า

โนรามีความเชื่อครั้งแรกว่าเกิดขึ้นครั้งแรกที่พัทลุง ดังนั้นในทุกชุมชนทุกตำบลรวมทั้งตำบลเขาเจ็ยกที่เป็นอีกตำบลหนึ่งที่มีศิลปินโนราพื้นบ้านในยุคแรกประมาณ 120-130 ปีก่อน ชื่อว่า โนราขาว ซึ่งทราบมาจากเนื้อหาเพลงกล่อมเด็กหรือจากการที่คนเฒ่าคนแก่เล่าต่อกันมา ในช่วงที่มีคณะโนราของขุนอุปถัมภ์นรากร โนราขาวได้ไปแข่งขันกับโนราฟุ่ม (ขุนอุปถัมภ์นรากร) ซึ่งมีชื่อเสียงที่สุดในสมัยนั้น แล้วต่อมาในยุคที่ 2 มีโนราอยู่ 2 คณะ คือ คณะโนราเลื่อนสงวนศิลป์ เป็นโนราในทางพิธีกรรม ซึ่งเป็นน้ำเชยของพ่อ อีกคณะหนึ่งคือ คณะโนราพินพันธ์ ในช่วงแรกนั้นโนราพินพันธ์จะเป็นโนราที่แสดงเพื่อความบันเทิง แต่ในช่วงหลังได้ปรับเปลี่ยนมาเป็นแบบพิธีกรรม จึงได้ไปศึกษาค้นคว้าหาความรู้มาจากสายแรกคือโนราขาวแล้วศึกษาหา

ความรู้เพิ่มเติมต่อต้านพิธีกรรมจากหนังสือตำราหรือประวัติของสาย**ขุนอุปถัมภ์นารากร** จากหอสมุดวิทยาลัยครู (มหาวิทยาลัยทักษิณปัจจุบัน) และศึกษาเพิ่มเติมจาก**โนราแปลกท่าแค**

คณะโนราสมจิตร ศ.พินพันธ์พัทลุง เป็นสายของโนราพิธีกรรม ซึ่งเริ่มมาจากที่พ่อของโนราสมจิตรไม่เชื่อเกี่ยวกับครุหมอโนรา จนลูกชาย (น้องชายของโนราสมจิตร) ถูกครุหมอโนรา จึงเกิดความเชื่อขึ้นและครุหมอโนราก็ได้เลือกนางสมจิตรให้รับเป็นโนราต่อมา นอกจากรำโนราเป็นแล้วก็ต้องฝึกร้องลูกปัด ฝึกร้องเพลงด้วย แต่จุดด้อยของโนราพิธีกรรมคณะโนราสมจิตรฯ คือการจะทำพิธีจะต้องเป็นราชครู จึงต้องหาราชครูมาช่วยทำพิธีให้ซึ่งราชครูที่เคยได้ติดต่อก็คือสายของขุนอุปถัมภ์นารากร สายของโนราท่าแค และสายที่เป็นสายเลือดของโนราสมจิตร โนราสมจิตรได้ฝึกรำโนราตั้งแต่อายุ 8 ปี เริ่มจากฝึกรำท่าต่าง ๆ ตามที่มีการกำหนดไว้ ต่อมาจึงได้มีการเรียนผูกคากับท่ารำ แต่คากาบางคากาก็ไม่สามารถใช้ได้เพราะเป็นผู้หญิง แต่ให้เรียนไว้เพื่อให้เป็นความรู้

แผนผังแสดงสายโนรา (แทรกภาพ)

- พิธีกรรมที่ทำ เช่น การตั้งหิ้งให้กับลูกหลานโนราคือให้ซื้อหน้าพรานหรือเทริดไปถวายแล้วทำที่อยู่ให้กับครุหมอนโนรา คือการทำหิ้ง ในการตั้งหิ้งจะต้องมีโนราครบทั้งดนตรีโนราเครื่องห้า ใช้เวลาครึ่งวันทำการทำพิธีกรรม

ค่าราช

- พื้นที่ในพัทลุงรับค่าราชในการทำพิธีกรรม 1 วันอยู่ที่ 15,000 บาท ถ้าเป็นพิธีกรรมแบบ 1 คืน 1 วัน อยู่ที่ 30,000-40,000 บาท แต่ต่างจังหวัดการทำพิธีกรรม 1 คืน 1 วัน อยู่ที่ราคาประมาณ 70,000 บาทขึ้นไป

- การรำโชว์คิดราคาขั้นต่ำอยู่ที่ 1,500 เป็นค่าน้ำมันรถและค่าเบี้ยเลี้ยงให้กับเด็ก ๆ ในคณะ

ผู้สืบทอด

- ยังไม่มีผู้สืบทอดคณะโนราในขณะนี้

- ในการรับงานแสดงแต่ละงานจะยังคงไว้แบบดั้งเดิมคือการใช้เรื่องดนตรีโนราในโหมโรง และเป็นเอกลักษณ์ของคณะโนราสมจิตร ศ.พินพันธ์พัทลุง แต่หลังจากนั้นอาจใช้เครื่องดนตรีสากลอื่นสอดแทรกไปบ้าง เพื่อสนองความต้องการของวัยรุ่นบ้าง

- ในด้านพิธีกรรมพยายามจะเลี่ยงพิธีกรรมแบบประยุกต์ คือ การจัดรำโนราประจำปี ใครที่ต้องการแก้เบลด มีเงินแค่ 12 บาทก็สามารถแก้เบลดได้ เพราะในตำราไม่ได้บอกไว้ว่าจะต้องเสียเงินเป็นหมื่น แต่ตามหลักคือ 12 บาท ไม่จำเป็นต้องใช้เงินหลักหมื่น

- รายได้หลักมาจากการแสดงโนราทั้งโชว์และพิธีกรรม การเป็นวิทยากร และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับโนรา ทำลูกปัดชุดโนราขายและได้ถ่ายทอดให้กับลูกหลาน ในส่วนของการตัดแปลงการร้อยลูกปัดโนรานั้นเช่น การทำโคมไฟลูกปัดโนราปิดทองฝังเพชร ตัดแปลงมาจากเทริดและพวงกุญแจโนรา มีการร้อยลูกปัดประดับแผงโซล่าเซลล์ แต่ทั้งนี้ก็ยังคงไว้แบบของการร้อยลูกปัดโนราแบบดั้งเดิม

- มีการทำผลิตภัณฑ์โนราให้กับตัวแทนขายส่งขายเพื่อต่อยอดในการสร้างรายได้ให้กับเขา หรือใครที่จะทำขายเองก็สามารถมาเรียนรู้ได้

- มีความคิดที่จะพัฒนาร้านค้าของลูกชายให้มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์โนราด้วย และสร้างลูกค้าประจำให้กับร้านค้าได้

- ได้สร้างแหล่งเรียนรู้สมจิตรศิลป์หัตถกรรมลูกปัดมโนราห์ สนับสนุนโดยสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ยังอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดพัทลุง แหล่งเรียนรู้สมจิตรศิลป์ฯ นี้แบ่งเป็น 2 สาขา สาขาแรกจะสอนเกี่ยวกับการรำโนรา การว่า

กลอนโนรา การเล่นดนตรีโนรา ทั้งบันเทิงและพิธีกรรม ในส่วนของสาขาที่ 2 จะสอนเกี่ยวกับช่างฝีมือดั้งเดิม การทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับโนรา

- แหล่งเรียนรู้สมจิตรศิลป์ฯ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติการสืบสารมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม รางวัลชมเชย ด้านการเผยแพร่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดย กรมส่งเสริมวัฒนธรรม

- ได้รับใบอนุญาตให้แสดงเครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนกับผลิตภัณฑ์ของจิว เช่น เทริดจิว ที่ได้พัฒนาร่วมกับอาจารย์มหาวิทยาลัยทักษิณโดยเริ่มจากการตั้งราคาที่สามารถจับต้องได้อยู่ที่ราคา 990 บาท แล้วทางมหาวิทยาลัยจึงได้ออกแบบกล่องบรรจุผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ยังการตั้งโลแกนของเทริดรุ่นนี้ไว้ว่า “โซว์ก็เป็นสง่า บูชาก็เป็นสิริมงคล” เนื่องจากวัสดุที่นำมาทำเป็นวัสดุที่เป็นมงคล

- ในด้านการต่อยอดวัฒนธรรม คือได้ถ่ายทอดความรู้ให้กับลูกสะใภ้ที่เป็นผู้คุมเรือนจำ แล้วลูกสะใภ้ก็ได้นำความรู้การทำหน้าผ้า การทำผลิตภัณฑ์โนราไปถ่ายทอดให้กับผู้ต้องขังเพื่อเป็นแนวทางการสร้างอาชีพ

- หากทางมหาวิทยาลัยมีข้อเสนอแนะหรือส่งเสริมสนับสนุนก็ยินดีที่จะให้ความร่วมมือ และความ ต้องการที่อยากจะได้รับจากหน่วยงานของรัฐ คือ การทำโครงการเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับโนราแบบครบวงจร ไม่อยากให้ศิลปวัฒนธรรมเหล่านี้สูญหายไป

ภาพที่ 1 โคมไฟลูกปัดโนราปิดทองฝังเพชร

ภาพที่ 2 ลูกปัดประดับแผงโซล่าเซลล์

ภาพบรรยากาศในการสัมภาษณ์คณะโนราสมจิตร ศ.พินพันธ์พัทลุง